

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3067/2021
08.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Гордана Јовановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Основног суда у Сомбору, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Суботици, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиље, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 665/21 од 26.05.2021. године, у седници одржаној 08.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 665/21 од 26.05.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сомбору П1 391/19 од 09.07.2020. године, исправљене решењем истог суда П1 391/19 од 07.12.2020. године, ставом првим и ставом другим изреке, делимично је усвојен захтев тужиље и обавезана тужена да тужиљи на име накнаде за исхрану у току рада за период од 01.02.2016. године до 28.02.2019. године исплати појединачне новчане износе на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, са затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи за период од 01.02.2016. године до 28.02.2019. године исплати појединачне месечне износе на име регреса за коришћење годишњег одмора, са затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиље којим је тражила исплату законске затезне камате на досуђене појединачне месечне новчане износе по основу накнаде на име регреса и то за јануар 2018. године на износ од 2.988,89 динара за период од 12.02.2018. године до 01.03.2018. године, за фебруар 2018. године на износ од 2.988,89 динара за период од 01.03.2018. године до 01.04.2018. године, за јануар 2019. године на износ од 2.988,89 динара за период од 12.02.2019. године до 01.03.2019. године, за фебруар 2019. године на износ од 2.988,89 динара за период од 01.03.2019. године до 01.04.2019. године. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова поступка плати 76.902,20 динара са законском затезном каматом рачунајући од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 665/21 од 26.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђено решење Основног суда у

Сомбору П1 391/19 од 07.12.2020. године. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у усвајајућем делу, тако што је одбијен захтев тужиле да јој тужена исплати по основу накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.02.2016. године до 28.02.2019. године појединачне новчане износе са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате; по основу регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2016. године до 28.02.2019. године износ од по 2.988,89 динара месечно, за означени временски период са затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате и по основу накнаде трошкова поступка износ од 76.902,20 динара са затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужила да туженој на име трошкова првостепеног поступка плати 6.000,00 динара, а на име трошкова другостепеног поступка 12.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, у смислу члана 403. став 2. тачка 2. и 3. ЗПП.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 403. став 2. тачка 2. у вези члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20) и утврдио да ревизија тужиле није основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, на основу члана 408. ЗПП. У ревизији се указује да је другостепени суд починио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, међутим, због наведене битне повреде одредаба парничног поступка ревизија се не може изјавити, с обзиром на то да иста није прописана као разлог за изјављивање ревизије чланом 407. став 1. тачка 1. – 3. ЗПП. У ревизији се указује и на постојање битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, али се она суштински везује за погрешну примену материјалног права од стране другостепеног суда.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у радном односу у Основном суду у Сомбору, на радном месту ... у звању референта. У достављеним обрачунаским листама зарада за тужилу не постоје посебне ставке из којих би се могло закључити да су накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у спорном периоду од 01.02.2016. године до 28.02.2019. године обрачунате и садржане у исплаћеној заради.

Износи накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора који представљају предмет тужбеног захтева обрачунати су током поступка од стране судског вештака.

Првостепени суд је усвојио захтев тужиле, јер је сматрао да тужилци за спорни период припада накнада трошкова за исхрану у току рада рачуната у висини од 20% просечне месечне нето зараде по запосленом у привреди Републике Србије, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике у укупном износу од 236.137,52 динара нето, за 714 дана рада, као и накнада трошкова регреса за коришћење годишњег одмора рачуната као 1/12 просечне нето зараде од

35.866,67 динара у износу од по 2.988,89 динара месечно, укупно 107.600,04 динара, у појединачним месечним износима ближе наведеним у изреци првостепене пресуде. Наиме, првостепени суд је закључио да се тужили, која је у спорном периоду имала одговарајући коефицијент основне плате, не исплаћује накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, због чега је обавезао тужену да тужили исплати накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у висини утврђеној према параметрима предвиђеним изменама Општег колективног уговора из 1997. године, односно последњем пропису који је посебно регулисао ове накнаде, како по основу, тако и по висини. Првостепени суд је ценећи одредбе Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, бр. 22/97 са изменама) и Закона о платама државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, бр. 62/06... 95/18), закључио да тужили накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора нису исплаћени, јер ступањем на снагу Закона о платама државних службеника и намештеника (01.01.2007. године) није дошло до увећања плате, него је њихова плата била мања, услед чега је овај закон садржао одредбу да запослени по ступању на снагу овог закона задржавају плату коју су имали до 01.01.2007. године, све док њихова плата применом новог закона не достигне плату коју су имали до 01.01.2007. године. Закон о платама државних службеника и намештеника који је ступио на снагу 01.01.2007. године није садржао одредбе о накнади трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Посебан колективни уговор за државне органе („Службени гласник РС“, бр. 95/08), који је донет након ступања на снагу наведеног закона, није садржао одредбе о накнади ових трошкова. Стога, првостепени суд сматра да се у таквим околностима, односно када наведена права запослених нису била регулисана посебним прописима примењују општи прописи о раду и то члан 188. тачка 5. и 6. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05) којим је прописано да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован захтев тужиле. Другостепени суд је пошао од Закона о платама државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, бр. 62/02... 95/18) који је посебан закон и који почев од 01.01.2007. године уређује питање плата, накнада и других примања државних службеника и намештеника, да истим није изричито гарантовано право на накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Затим да је чланом 29. став 2. Посебног колективног уговора за државне органе („Службени гласник РС“, бр. 25/15... 34/18), који је био на снази у спорном периоду прописано да се основна плата запосленог одређује множењем коефицијента са основицом за обрачун и исплату плате, при чему су у коефицијенту, у складу са законом којим се уређује начин утврђивања плата државних службеника и намештеника, садржане и накнаде трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Није спорно да се из коефицијента основне плате за тужилу у обрачунским листама зараде не види који проценат или номинални износ представља предметне трошкове, али да сама та чињеница не ствара основ за исплату предметних накнада, на начин на који то утврђује првостепени суд, нити подразумева да део тужилиног коефицијента поуздано не садржи и предметне трошкове. Ово нарочито ако се има у виду да је плата коју је остваривала тужила у спорном периоду била већа од минималне зараде, која чињеница међу странкама није била спорна. Државни службеници се налазе у посебном режиму радних односа и на њих се примењују посебни прописи у остваривању права, обавеза и одговорности из радног односа, те да нема могућности супсидијерне примене Закона о

раду као општег прописа о раду, а у делу права државних службеника које су посебним прописима изричито регулисане. Другостепени суд се позвао и на Уредбу о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, бр. 86/07... 84/15) која у члану 2. изричито наводи трошкове који се надокнађују државним службеницима и намештеницима, при чему не предвиђа да су право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора посебна врста таквих трошкова на које државни службеници и намештеници имају право. Најзад, другостепени суд закључује, имајући у виду да основ за тражене накнаде не постоји ни у посебним ни у општим прописима за остваривање права на накнаду тражених трошкова, јер нема одговарајућег Колективног уговора као општег акта по основу којег би се уредило право, висина и начин исплате тих трошкова, да није било основа да се тужилци досуде тражене накнаде, због чега је преиначио првостепену пресуду и одбио захтев тужилце.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија тужилце није основана, јер је другостепени суд правилно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован њен захтев.

Чланом 118. став 1. тачка 5. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 67/05, 54/09, 32/13 и 75/14), је прописано да, запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин, а тачком 6. овог става и за регрес за коришћење годишњег одмора.

Чланом 39. Закона о платама државних службеника и намештеника, прописано је да се Посебним колективним уговором за државне органе могу утврдити и друга примања државних службеника, према општим прописима о раду.

Чланом 29. став 2. Посебног колективног уговора за државне органе („Службени гласник РС“, бр. 25/05, 50/15 - анекс, 20/18 и 34/18), прописано је да, основна плата запослених се одређује множењем коефицијента са основицом за обрачун и исплату плате, при чему се у коефицијенту, у складу са закон којим се уређује начин утврђивања плата државних службеника и намештеника, садржане и накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Чланом 48. став 1. Посебног колективног уговора за државне органе („Службени гласник РС“, бр. 38/19 и 55/20), прописано је да, запослени може да оствари право на накнаду трошкова за исхрану у току рада (топли оброк) и регрес за коришћење годишњег одмора од 2020. године, ако се за такву врсту накнаде трошкова стекну услови у буџету Републике Србије, док је ставом 2. овог члана прописано да, висину накнада и трошкова из става 1. овог члана утврђује Влада.

Стога, супротно наводима ревизије, правилан је закључак другостепеног суда да се државни службеници и намештеници налазе у посебном режиму радних односа на које се примењују посебни прописи у остваривању права, обавеза и одговорности из радног односа и да приликом одлучивања о праву на накнаду за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора не могу применити одредбе Закона о раду, односно прописи који се односе на општи режим радних односа, јер је питање зараде регулисано одредбама Посебног колективног уговора за државне органе, па нису основани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Осим тога, како је остваривање права на накнаду за исхрану у току рада и права на регрес за коришћење годишњег одмора, која су прописана чланом 118. тачка 5. и 6. Закона о раду, обезбеђено и Законом о платама у државним органима и јавним службама за запослене на које се примењују одредбе овог закона, то није повређен принцип забране дискриминације из члана 21. став 3. Устава РС, ни са становишта међусобног положаја запослених који припадају категоријама на које се закон примењује, а ни са становишта њиховог положаја у односу на остале запослене на које се примењује Закон о раду.

Без утицаја су наводи ревизије да тужиљи предметни трошкови нису исплаћени, с обзиром да је посебним законом одређена висина коефицијента сваког запосленог државног службеника, те је исти одређен у складу са платним групама и платним разредима, а у самом коефицијенту су садржане накнаде тих трошкова, те нема законске регулативе која је предвидела њихову одвојену исплату.

Са напред наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци, применом члана 414. ЗПП.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић